

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Facultatea de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică

SESIUNEA DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

Coordonator științific:

Profesor univ. dr. ROMAN Mihai Daniel

Student:

Pană Andreea

București

2025

Războiul din Ucraina și impactul său economic, social și cultural

Războiul din Ucraina a produs transformări majore, cu efecte profunde asupra economiei, societății și culturii atât la nivel național, cât și global. Pe lângă distrugerile materiale și pierderile de vieți omenești, conflictul a declanșat una dintre cele mai mari crize umanitare ale secolului, forțând milioane de oameni să își părăsească locuințele și să caute refugiu în alte țări. Această migrație masivă a remodelat structura demografică a Ucrainei și a pus presiune pe statele europene, care au trebuit să gestioneze un val fără precedent de refugiați.

În paralel, războiul a accelerat redefinirea identității naționale a Ucrainei, consolidând aspirațiile europene și distanțarea de influența rusă. Cultura și mass-media au devenit instrumente esențiale în modelarea percepției conflictului, fie prin mobilizare și rezistență, fie prin propagandă și dezinformare. În timp ce arta și literatura au reflectat suferința și reziliența populației, cenzura și controlul informației au modelat opiniile atât în Ucraina, cât și în Rusia.

Impactul economic al conflictului a fost devastator, restructurând fluxurile comerciale și piețele financiare. Ucraina a suferit pierderi uriașe, iar dependența Europei de resursele rusești a fost reevaluată. În ciuda acestor provocări, țara a demonstrat o capacitate impresionantă de adaptare și reziliență, susținută de ajutorul internațional și de eforturile de reconstrucție. Pe termen lung, efectele acestui război vor redefine echilibrele geopolitice, economice și sociale, având implicații durabile asupra întregii regiuni.

Cuvinte cheie: Ucraina, Rusia, Uniunea Europeană, război, migrație, economie

The war in Ukraine has brought major transformations with profound effects on the economy, society, and culture at both national and global levels. Beyond the material destruction and loss of human lives, the conflict has triggered one of the largest humanitarian crises of the century, forcing millions of people to leave their homes and seek refuge in other countries. This massive migration has reshaped Ukraine's demographic structure and placed pressure on European states, which had to manage an unprecedented wave of refugees.

At the same time, the war has accelerated the redefinition of Ukraine's national identity, reinforcing its European aspirations and distancing it from Russian influence. Culture and mass media has become essential tools in shaping the perception of the conflict, whether through mobilization and resistance or through propaganda and disinformation. While art and literature have reflected the suffering and resilience of the population, censorship and information control have shaped opinions both in Ukraine and in Russia.

The economic impact of the conflict has been devastating, restructuring trade flows and financial markets. Ukraine has suffered enormous losses, while Europe's dependence on Russian resources has been reassessed. Despite these challenges, the country has demonstrated an impressive capacity for adaptation and resilience, supported by international aid and reconstruction efforts. In the long term, the effects of this war will redefine geopolitical, economic, and social balances, with lasting implications for the entire region.

Keywords: Ukraine, Russia, European Union, war, migration, economy.

Cuprins

I. Cauzele și evoluția conflictului din Ucraina	4
II. Impactul economic al războiului	5
III. Consecințele sociale și culturale ale conflictului	8
IV. Studiu de caz: Impactul războiului asupra pieței gazelor naturale	10
Concluzii și recomandări	15
Bibliografie	16
Anexa I	17
Anexa II	17
Anexa III	18
Anexa IV	18

I. Cauzele și evoluția conflictului din Ucraina

În urma destrămării Uniunii Sovietice în 1991, Ucraina și-a declarat independența, moștenind o economie industrializată, resurse naturale semnificative și o poziție geostrategică vitală între Europa și Rusia. În această perioadă, Kievul a menținut relații strânse cu Moscova, inclusiv prin acorduri economice și dependență energetică față de Gazprom.

Totuși, Ucraina a început să-și consolideze identitatea națională și să reducă influența Rusiei, proces accelerat de criza economică din anii '90. Reformele economice orientate spre liberalizare și încercările de atragere a capitalului occidental au alimentat tensiunile cu Rusia, care vedea Ucraina ca o parte esențială a sferei sale de influență. (I. Șișcanu, 2006)

După încheierea Războiului Rece, NATO a adoptat o strategie de extindere spre fostele state comuniste. În 1999, Polonia, Ungaria și Republica Cehă au aderat la alianță, iar în 2004, valul de extindere a inclus țări precum România și statele baltice. Acest proces a fost perceput de Rusia ca o amenințare la adresa securității sale naționale și a sferei sale de influență în regiune.

În 2008, la summitul NATO de la București, liderii alianței au afirmat că Ucraina și Georgia vor deveni membre NATO în viitor. Chiar dacă nu s-a stabilit un calendar precis, această promisiune a fost considerată de Moscova o provocare directă. În același timp, UE și-a consolidat influența în regiune prin Parteneriatul Estic, un program de sprijin economic și cooperare cu fostele republici sovietice, inclusiv Ucraina. (Duță, 2009)

Tensiunile dintre Ucraina și Rusia s-au intensificat în 2013, când președintele ucrainean Viktor Ianukovici a refuzat să semneze Acordul de Asociere cu UE, sub presiunea Moscovei. Această decizie a declanșat proteste de amploare cunoscute sub numele de Euromaidan, care au dus la înlăturarea lui Ianukovici în februarie 2014. Kremlinul a interpretat aceste evenimente drept o intervenție occidentală menită să îndepărteze Ucraina de Rusia. În consecință, Moscova a acționat rapid pentru a-și proteja interesele strategice și economice în regiune. (Dorca, 2015)

În februarie 2014, Rusia a trimis trupe fără însemne oficiale (omuleții verzi) pentru a prelua controlul asupra Crimeei. Termenul „omuleți verzi” se referă la soldați în uniforme verzi fără însemne oficiale, echipați cu armament modern rusesc. Inițial, autoritățile ruse au negat implicarea, susținând că acești militari erau forțe locale de autoapărare. Apariția lor a fost considerată o strategie a Rusiei de a-și ascunde implicarea directă în evenimentele din Crimeea, creând confuzie și dificultăți în atribuirea responsabilității la nivel internațional. Această tactică a fost asociată cu conceptul de război hibrid, care combină mijloace militare și non-militare pentru a destabiliza și prelua controlul asupra unui teritoriu fără a declanșa un conflict armat convențional. (Voicu, 2018)

Pe 16 martie, un referendum contestat internațional a avut loc în peninsula, iar două zile mai târziu, Vladimir Putin a semnat oficial anexarea Crimeei la Rusia. Această acțiune a provocat sancțiuni economice din partea SUA și UE, dar nu a împiedicat consolidarea controlului rus asupra regiunii. În paralel, în regiunile Donețk și Luhansk din estul Ucrainei, grupări separatiste pro-ruse, sprijinite de Moscova, au declarat independența față de Ucraina. Conflictul armat dintre forțele guvernamentale ucrainene și separatiști a escaladat, ducând la mii de victime și la sancțiuni suplimentare împotriva Rusiei. (Cioculescu, 2023)

Pe plan economic, sancțiunile occidentale au afectat grav economia rusă, limitând accesul la piețele financiare globale și reducând investițiile străine. Totuși, Rusia a răspuns prin diversificarea relațiilor comerciale, în special cu China, și prin crearea unei economii mai reziliente bazate pe autosuficiență și consolidarea rezervelor valutare. (Matei, 2021)

Tensiunile dintre Rusia și Ucraina au escaladat treptat, pe fondul sprijinului occidental și al consolidării militare ruse. Percepută ca o amenințare la influența sa regională, Moscova a decis să acționeze, declanșând invazia Ucrainei în februarie 2022.

După lansarea invaziei rusești în Ucraina pe 24 februarie 2022, trupele Moscovei au avansat rapid spre Kiev, Harkov și regiunile sudice, încercând să preia controlul asupra unor puncte strategice. Însă, în ciuda atacului inițial agresiv, forțele ruse s-au confruntat cu o rezistență

puternică, în special în apropierea capitalei. Pe măsură ce luptele s-au intensificat, pierderile suferite de armata rusă și contraatacurile ucrainene i-au forțat pe invadatori să-și reconfigureze strategia. Până la sfârșitul lunii martie 2022, Rusia a anunțat retragerea trupelor sale din nordul Ucrainei, concentrându-se pe estul țării, unde conflictul avea deja rădăcini adânci încă din 2014.

În lunile următoare, ofensiva rusă s-a mutat în Donbas, acolo unde luptele au devenit din ce în ce mai intense. Orașe precum Severodonețk și Lisiceansk au căzut sub controlul Rusiei, în timp ce Mariupol, după un asediu de aproape trei luni, a fost cucerit în luna mai 2022. Această victorie a oferit Moscovei un coridor strategic între Crimeea și teritoriile ocupate din est. Cu toate acestea, răspunsul Ucrainei nu a întârziat să apară. Începând cu sfârșitul verii și începutul toamnei, forțele ucrainene au lansat o contraofensivă surpriză în regiunea Harkov, recucerind rapid teritorii extinse și forțând trupele ruse să se retragă în haos.

Această schimbare a dinamicii războiului a continuat în luna octombrie, când forțele Kievului au eliberat orașul Lîman, un important nod logistic al armatei ruse. Însă momentul cel mai simbolic al anului a fost recăștigarea orașului Herson în noiembrie 2022, după ce Rusia și-a retras trupele dincolo de râul Nipru. Aceasta a fost prima capitală regională ocupată de Moscova și, implicit, una dintre cele mai mari înfrângeri suferite de Kremlin de la începutul invaziei. Mai apoi conflictul s-a transformat într-un război de uzură, cu lupte grele în zone precum Bahmut și Avdiivka. Rusia și-a intensificat bombardamentele asupra infrastructurii energetice ucrainene, încercând să slăbească moralul populației și să perturbe economia țării. Ucraina, în schimb, a beneficiat de sprijin militar occidental tot mai consistent, reușind să mențină pozițiile și să pregătească viitoare contraofensive.

În prima jumătate a anului 2023, Ucraina a încercat să recucerească teritorii în sud, lansând atacuri asupra pozițiilor rusești din Zaporijjea și Herson. De asemenea, atacurile ucrainene asupra Crimeei și asupra regiunii Belgorod din Rusia au crescut, demonstrând capacitatea Kievului de a extinde conflictul și dincolo de granițele sale.

Pe măsură ce războiul a avansat în 2024, Rusia a lansat o nouă ofensivă de iarnă, încercând să spargă liniile defensive ucrainene în est. Cu toate acestea, armata ucraineană a reușit să mențină pozițiile strategice și să provoace pierderi considerabile inamicului. În primăvară, Ucraina a lansat o altă contraofensivă, eliberând noi teritorii și consolidând sprijinul internațional. Pe fondul intensificării atacurilor transfrontaliere și al escaladării conflictului, ambele tabere au continuat să își mobilizeze resursele, transformând războiul într-un conflict de lungă durată, cu implicații majore asupra securității regionale și globale. (Białek-Szwed & Wójciszyn-Wasil, 2024)

În primele luni ale anului 2025, relațiile dintre președintele american Donald Trump și omologul său ucrainean, Volodimir Zelenski, au fost marcate de tensiuni și divergențe majore privind soluționarea conflictului ruso-ucrainean. La 28 februarie 2025, Trump și Zelenski s-au întâlnit la Casa Albă pentru a discuta despre sprijinul american acordat Ucrainei și despre un posibil acord de pace cu Rusia. Întâlnirea, transmisă în direct, a fost caracterizată de schimburi verbale aprinse. Trump și vicepreședintele său, J.D. Vance, l-au criticat pe Zelenski, acuzându-l de lipsă de recunoștință pentru sprijinul american și sugerând că refuzul său de a negocia cu Rusia ar putea prelungi conflictul. La rândul său, Zelenski a subliniat necesitatea unor garanții de securitate solide înainte de a accepta orice acord de pace, amintind de încălcările anterioare ale Rusiei în privința încetării focului. (Europa-Liberă, 2025)

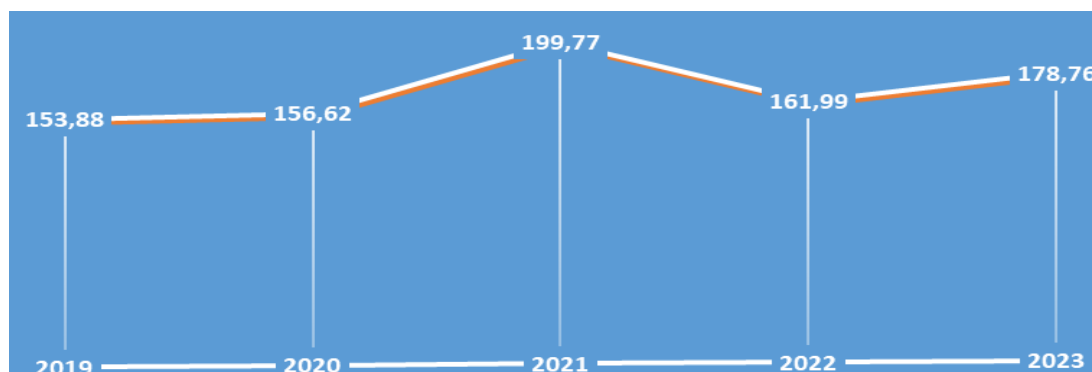
Cu alte cuvinte, războiul dintre Rusia și Ucraina este rezultatul unui conflict geopolitic complex, alimentat de extinderea influenței occidentale în fostul spațiu sovietic și de ambițiile expansioniste ale Moscovei.

II. Impactul economic al războiului

Acest război a generat un impact profund asupra economiei globale, restructurând fluxurile comerciale, afectând piețele financiare și intensificând instabilitatea energetică. Ucraina, una

dintre cele mai mari economii agricole din lume și un punct strategic pentru comerțul est-european, a suferit pierderi economice masive, cu efecte ce s-au propagat rapid la nivel internațional. De asemenea, sancțiunile impuse Rusiei au determinat schimbări semnificative în relațiile comerciale globale, în special în sectorul energetic, unde Europa a fost nevoită să își regândească dependența de resursele rusești. (Halmai, 2024)

- Evoluția PIB

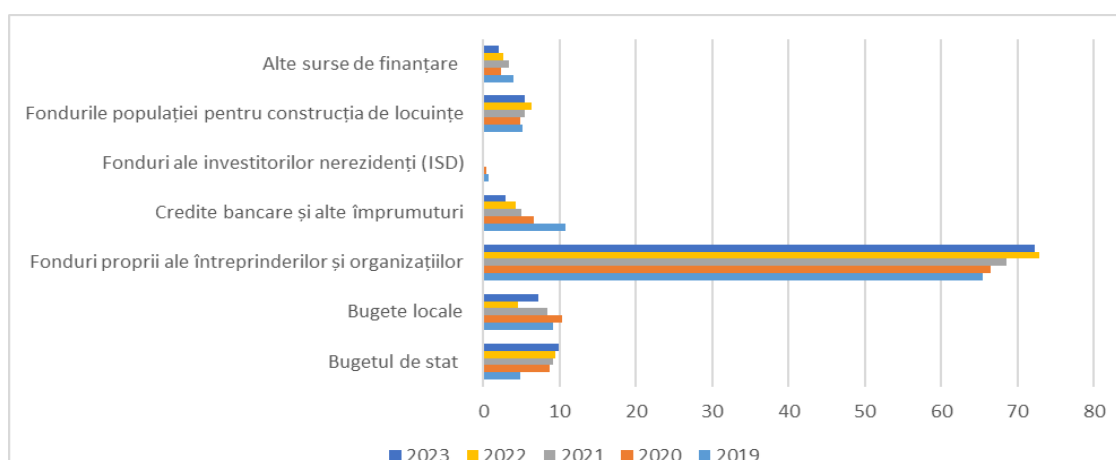

Grafic 1. Evoluția PIB-ului (2019-2023) în Ucraina. Sursa: Banca Mondială

Între 2019 și 2021, economia Ucrainei a înregistrat o creștere constantă, cu PIB-ul crescând de la 153,88 miliarde USD la 199,77 miliarde USD. Această evoluție pozitivă a fost susținută de investiții străine, o producție agricolă solidă și expansiunea exporturilor. În ciuda impactului pandemiei, 2020 a menținut o tendință ascendentă, iar 2021 a marcat un vârf economic. Însă, în 2022, invazia Rusiei a inversat această dinamică, ducând la o contracție severă a economiei. PIB-ul s-a prăbușit la 161,99 miliarde USD, o scădere de aproximativ 19% față de anul precedent. Această pierdere economică a fost cauzată de distrugerea infrastructurii, relocarea masivă a populației și pierderea unor centre industriale strategice. În 2023, economia Ucrainei a început să arate semne de redresare, cu o creștere a PIB-ului la 178,76 miliarde USD. Această revenire a fost susținută de sprijin financiar internațional, adaptarea economiei la noul context de război și reluarea treptată a exporturilor. Deși nivelul economic din 2021 nu a fost încă atins, Ucraina a demonstrat o capacitate remarcabilă de reziliență și adaptare în fața crizei.

- Structura investițiilor de capital, după sursa de finanțare (în procente)

În perioada 2019-2023, structura investițiilor de capital din Ucraina a fost profund afectată de factori economici și geopolitici, în special de impactul războiului început în 2022.

Grafic 2. Structura investițiilor de capital, după sursa de finanțare (în procente, 2019-2023).

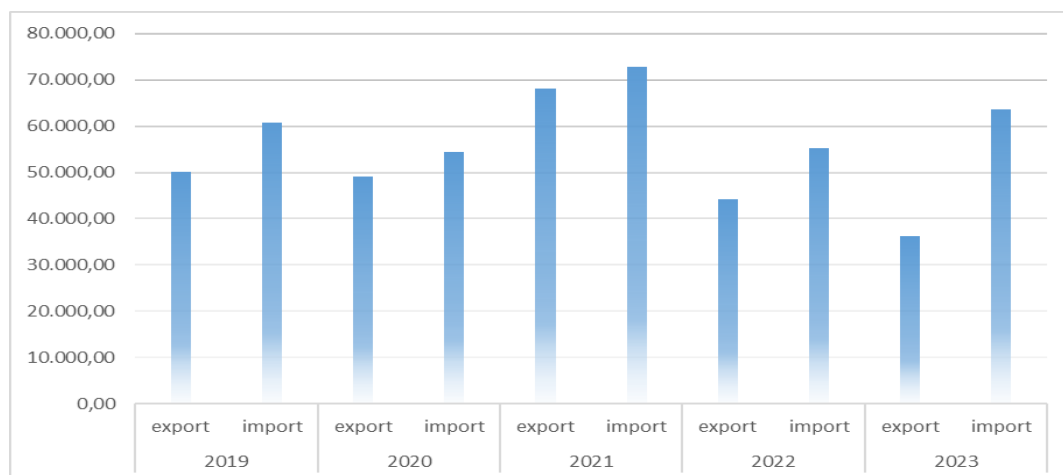
Sursa: Raportul Statistic al Ucrainei 2023

Între 2019 și 2023, finanțarea internă a devenit dominantă în investițiile de capital din Ucraina, cu fondurile proprii ale întreprinderilor crescând de la 65,4% în 2019 la 72,3% în 2023. Această creștere, evidențiată de un vârf de 72,8% în 2022, reflectă dependența tot mai mare de resurse interne, în contextul restricțiilor financiare și al dificultăților economice generate de criză.

Investițiile străine directe (ISD) în Ucraina au scăzut drastic în perioada 2019-2023, reflectând o retragere aproape completă a investitorilor internaționali. În 2019, ISD reprezentau 0,7% din totalul investițiilor de capital, însă în 2020 au scăzut la 0,4%, iar în 2021 la doar 0,1%. Odată cu intensificarea conflictului, în 2022, nivelul ISD a ajuns la 0,0%, indicând o prăbușire totală a fluxurilor externe de capital, iar în 2023, acestea au rămas la un nivel nesemnificativ de 0,1%. Această evoluție subliniază gradul ridicat de risc perceput de investitori și instabilitatea severă care a afectat atractivitatea economică a Ucrainei.

Ponderea bugetului de stat în investițiile de capital a crescut semnificativ, de la 4,9% în 2019 la 9,9% în 2023, evidențiind un rol tot mai important al guvernului în susținerea economiei. În timp ce în 2020 și 2021 creșterea finanțării publice a fost direcționată către infrastructură și energie, în 2022 și 2023, această expansiune a devenit esențială pentru compensarea scăderii investițiilor private și a creditelor bancare.

Creditele bancare și alte împrumuturi s-au redus semnificativ, de la 10,8% în 2019 la 2,9% în 2023, cu un declin accentuat după 2022 (4,2%), reflectând restricțiile severe ale accesului la finanțare și reticența băncilor în acordarea împrumuturilor. Fondurile populației pentru construcția de locuințe au crescut de la 5,2% în 2019 la 6,4% în 2022, dar au scăzut la 5,5% în 2023, indicând o cerere crescută de locuințe în timpul conflictului, urmată de o diminuare a investițiilor pe fondul incertitudinii economice.

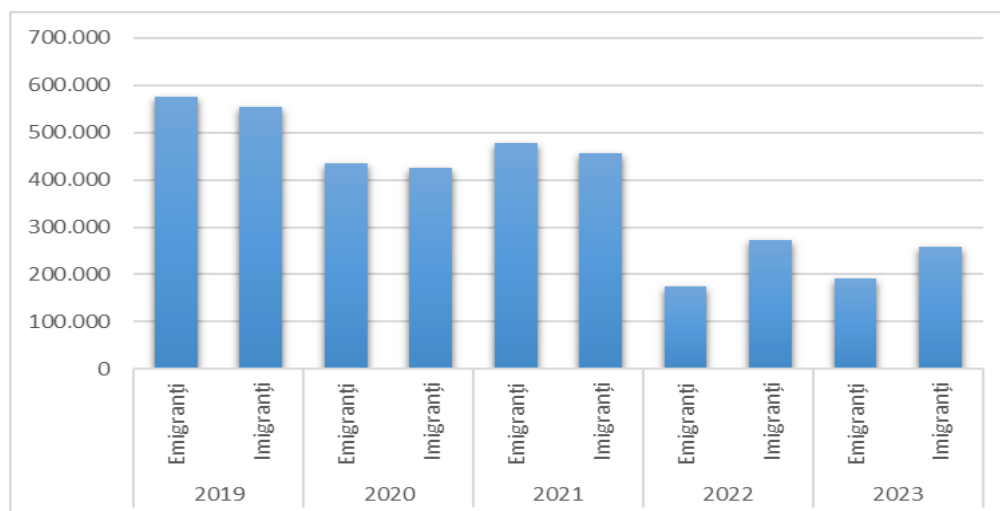
Grafic 3. Evoluția exporturilor-importurilor în Ucraina (2019-2023). Sursa: Rapoartele Statistice ale Ucrainei 2019-2023

Între 2019 și 2023, exporturile Ucrainei au scăzut de la 50,05 miliarde USD la 36,18 miliarde USD (-27,7%), în timp ce importurile au crescut de la 60,80 miliarde USD la 63,56 miliarde USD (+4,5%). În 2021, exporturile au atins un vârf de 68,07 miliarde USD, dar războiul din 2022 a redus drastic comerțul, exporturile scăzând cu 35,2%, iar deficitul comercial crescând de la 4,77 miliarde USD în 2021 la 27,38 miliarde USD în 2023. Creșterea importurilor cu 15% în 2023 subliniază dependența tot mai mare de resurse externe, în timp ce exporturile s-au redus cu aproape 47% față de 2021, reflectând impactul sever al conflictului asupra economiei Ucrainei.

Războiul a provocat o criză economică profundă, afectând investițiile, comerțul și accesul la finanțare. Dependența de resurse interne a crescut, în timp ce investițiile străine și creditele bancare s-au redus drastic. Exporturile s-au prăbușit, iar importurile au crescut, accentuând dezechilibrele comerciale. Economia Ucrainei a demonstrat reziliență, dar redresarea rămâne dependentă de sprijinul internațional și adaptarea la noile realități economice.

III. Consecințele sociale și culturale ale conflictului

Pe lângă efectele resimțite în economie, războiul a generat și consecințe sociale și culturale profunde, remodelând structura demografică, identitatea națională și peisajul mediatic atât în Ucraina, cât și la nivel internațional. În același timp, conflictul a accelerat redefinirea identității naționale ucrainene, marcând o distanțare puternică de influența rusă și o consolidare a sentimentului pro-european. Pe plan cultural, arta, literatura și mass-media au devenit instrumente esențiale în reflectarea realităților războiului, în timp ce propaganda și cenzura au remodelat peisajul informațional, influențând percepțiile și narativele despre conflict. (Z. Limont, 2024)

Grafic 4. Numărul de emigranți și imigranți în Ucraina (2019-2023). Sursă: Rapoartele Statistice ale Ucrainei 2019-2023

Conform datelor statistice raportate în perioada 2019-2023, reprezentate în Gf. 4, În 2019, Ucraina avea un nivel ridicat de emigranți (576.032) și imigranți (554.520), ceea ce indica un flux migrator echilibrat. În 2020, pe fondul pandemiei COVID-19, atât emigrația, cât și imigrația au scăzut semnificativ, ajungând la 435.280 emigranți și 425.964 imigranți, reflectând restricțiile de circulație și incertitudinile economice.

În 2021, fluxurile migratorii au crescut ușor comparativ cu 2020, cu 476.925 emigranți și 455.664 imigranți, ceea ce indică o reluare a mobilității populației, dar într-un context economic încă instabil. Totuși, în 2022, impactul războiului dintre Ucraina și Rusia a fost devastator asupra migrației. Emigrația a scăzut dramatic la 175.257 persoane, iar imigrația a crescut neașteptat la 271.983, ceea ce sugerează că mulți ucraineni s-au refugiat în străinătate fără a fi înregistrați oficial ca emigranți permanenți, în timp ce alții au revenit în țară din cauza instabilității refugiaților în statele gazdă.

În 2023, tendința s-a menținut, cu 191.204 emigranți și 257.394 imigranți, indicând o ușoară revenire a populației în Ucraina, dar și o continuare a migrației forțate, pe fondul incertitudinii legate de conflict. Diferența dintre numărul emigranților și imigranților în 2022 și 2023 sugerează că o parte dintre refugiații inițiali s-au întors, însă fluxurile migratorii rămân semnificativ dezechilibrate față de anii premergători războiului.

Graficul arată o scădere drastică a emigrației și imigrației, ceea ce sugerează două fenomene majore:

- Exodul inițial al populației ucrainene – milioane de persoane s-au refugiat în alte țări, însă mulți nu au fost înregistrați oficial ca emigranți permanenți.
- Blocajele logistice și distrugerea infrastructurii – războiul a limitat mobilitatea populației, atât în interiorul țării, cât și în exterior.

Statele vecine Ucrainei, precum Polonia, România, Slovacia și Ungaria, au fost primele care au primit un număr semnificativ de refugiați, fiind puncte de tranzit esențiale. Polonia a devenit principala destinație, înregistrând peste 1,5 milioane de refugiați ucraineni, datorită proximității geografice și a relațiilor istorice dintre cele două țări. Germania a fost următoarea destinație majoră, cu peste 1 milion de refugiați, urmată de Cehia, România și Spania, care au primit fiecare sute de mii de persoane. (Foti, 2024)

Integrarea refugiaților a impus costuri semnificative pentru statele europene, care au trebuit să asigure cazare, hrană și servicii sociale, dar a adus și oportunități economice în anumite sectoare. Polonia și Germania au implementat programe speciale de sprijin, iar organizațiile internaționale au oferit asistență pentru gestionarea crizei.

Protecția temporară este un mecanism al Uniunii Europene activat în situații excepționale, precum un aflux masiv de persoane strămutate, pentru a le oferi acestora protecție imediată și colectivă, fără a trece prin procedurile obișnuite de azil. Acest sistem a fost implementat pentru prima dată în martie 2022, ca răspuns la invazia Rusiei în Ucraina, și a fost prelungit până la 4 martie 2026.

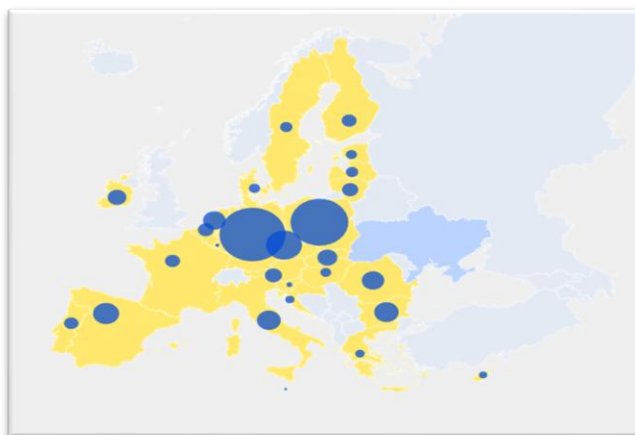
Persoanele care beneficiază de protecție temporară în UE au următoarele drepturi:

- Dreptul de ședere pe teritoriul statului membru care acordă protecția.
- Acces la piața muncii, permițându-le să își găsească un loc de muncă.
- Asistență medicală, inclusiv acces la servicii de sănătate publică.
- Asistență socială, oferind suport pentru nevoile de bază.
- Acces la educație pentru copii și adolescenți. (Consiliul Uniunii Europene, 2022)

Iar cele mai mari comunități de refugiați ucraineni beneficiari de protecție temporară în Uniunea Europeană se află în Germania, care găzduiește 1.235.960 de persoane, urmată de Polonia, cu 955.110 refugiați, și Cehia, unde sunt înregistrați 369.330 de ucraineni și în România 180.000. (Consiliul Uniunii Europene, 2024)

Pe termen lung, refugiații ucraineni pot contribui la reducerea deficitului de forță de muncă în domenii esențiale precum sănătatea, construcțiile și IT-ul, însă integrarea lor variază în funcție de capacitatea statelor gazdă. Germania a absorbit rapid specialiști ucraineni, în timp ce țările mai mici, precum România și Slovacia, s-au confruntat cu dificultăți administrative. În Franța și Italia, bariera lingvistică a îngreunat integrarea, spre deosebire de Germania și Olanda, unde au fost oferite cursuri gratuite de limbă pentru facilitarea accesului pe piața muncii. (Z. Limont, 2024)

În concluzie, războiul a generat schimbări sociale și culturale profunde, afectând structura demografică, migrația și integrarea refugiaților în Europa. Milioane de oameni au fost forțați să își părăsească locuințele, creând una dintre cele mai mari crize umanitare din ultimele decenii. În timp ce statele europene au oferit sprijin și protecție temporară, integrarea economică și socială a refugiaților a variat în funcție de capacitatea fiecărei țări. Pe termen lung, acest fenomen va influența atât dinamica pieței muncii, cât și identitatea națională ucraineană și relațiile geopolitice din regiune.

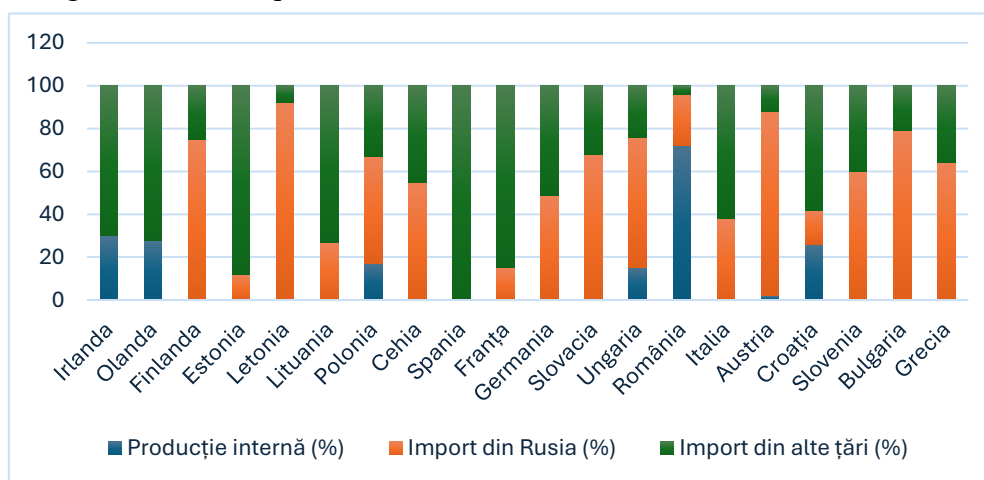
Figură 1. Refugiați din Ucraina care beneficiază de protecție temporară în UE. Sursa: Consiliul Uniunii Europene

IV. Studiu de caz: Impactul războiului asupra pieței gazelor naturale

Această analiză examinează impactul macroeconomic al războiului din Ucraina asupra pieței gazelor naturale din Uniunea Europeană, evidențiind criza energetică declanșată de dependența față de gazul rusesc și consecințele acesteia asupra inflației, industriei și nivelului de trai, precum și necesitatea unor măsuri urgente de adaptare și diversificare energetică.

Studiul își propune să analizeze, dintr-o perspectivă macroeconomică, dinamica acestor evenimente și consecințele lor asupra echilibrelor economice europene. Astfel, se vor examina trei direcții majore: (1) nivelul de dependență al Uniunii Europene față de gazul rusesc înainte de izbucnirea conflictului, (2) strategiile adoptate pentru reducerea consumului și diversificarea surselor de aprovizionare, și (3) impactul economic al tranziției către surse alternative de energie, atât în termeni de costuri pe termen scurt, cât și de oportunități pe termen lung.

În primul rând, în perioada de dinaintea conflictului din Ucraina, UE era puternic dependentă de gazul natural importat din Rusia.

Grafic 5. Proveniența Gazelor Naturale în UE (2020). Sursa: Autor, cu date preluate din Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei -ACER (2021) & Eurostat (2020)

În

graficului 5, cu datele complete în Anexa 1, sunt reflectate structurile de aprovizionare cu gaze naturale ale statelor membre ale Uniunii Europene înainte de izbucnirea conflictului militar. Un număr semnificativ de state membre prezentau o dependență ridicată de importurile de gaze din Rusia. Cele mai afectate state erau: Letonia, cu o pondere de 92% din necesarul de gaze acoperit prin importuri din Rusia, Austria, cu 86%, Finlanda, cu 75%, Bulgaria, cu 79%, Slovacia, cu 68%, Grecia, cu 64%, Ungaria, cu 61%. Aceste valori indică o vulnerabilitate energetică ridicată, în condițiile în care aceste state nu dețineau nici capacitate internă semnificativă de producție, nici surse alternative diversificate.

Dintre statele membre, România se remarcă printr-un grad înalt de autonomie energetică, asigurând 72% din necesarul intern de gaze naturale prin producție proprie, urmată de Croația (26%), Irlanda (30%), Olanda (28%) și Ungaria (15%). Aceste state au beneficiat de o reziliență sporită în fața șocului geopolitic din 2022, impactul dependenței fiind considerabil atenuat prin producție internă.

Unele state membre, deși nu dețineau resurse proprii relevante, și-au asigurat necesarul de gaze prin importuri din surse alternative non-ruse. Spre exemplu Spania și Olanda nu importau gaze din Rusia (0%), optând integral pentru surse alternative (100%, respectiv 72% din totalul consumului), Franța importa doar 15% din necesar din Rusia, restul provenind din alte state (85%), Estonia și Lituania aveau o pondere de 12% și respectiv 27% import din Rusia, completată de surse diverse (88% și 73%).

Conductele majore de gaze naturale, precum Nord Stream 1 și TurkStream, au jucat un rol esențial în modelarea dependenței statelor membre ale Uniunii Europene de gazul rusesc, fapt vizibil în structura surselor de aprovizionare cu gaze naturale în anul 2020.

Nord Stream 1 este o rețea de conducte submarine care traversează Marea Baltică, conectând direct Rusia de Germania. Inaugurată în două etape, în 2011 și 2012, această conductă are o lungime de 1.222 km și o capacitate anuală de 55 de miliarde de metri cubi de gaze naturale. Proiectul a fost dezvoltat de un consorțiu internațional, incluzând companii precum Gazprom, Wintershall Dea, PEG Infrastruktur AG (E.ON), N.V. Nederlandse Gasunie și ENGIE. Nord Stream 1 a fost concepută pentru a furniza gaze naturale direct către Europa Occidentală, ocolind țările de tranzit tradiționale precum Ucraina și Polonia, reducând astfel riscurile asociate tranzitului și consolidând securitatea energetică a regiunii. (Balazs R. Sziklai, 2020)

Cu toate acestea, în septembrie 2022, Nord Stream 1 a suferit avarii majore în urma unor explozii subacvatice neexplicate, ceea ce a scos din funcțiune trei dintre cele patru conducte. Acest incident a perturbat semnificativ fluxurile de gaze către Europa și a evidențiat vulnerabilitățile infrastructurii energetice critice în context geopolitic tensionat. (Jong, 2024)

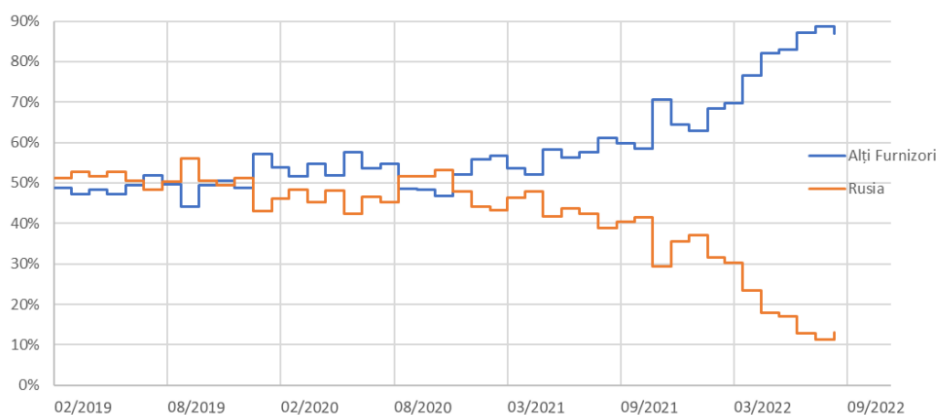
Iar TurkStream este o altă conductă strategică, care transportă gaze naturale din Rusia către Turcia, traversând Marea Neagră. Inaugurată în ianuarie 2020, TurkStream are o lungime de aproximativ 930 km și este formată din două linii paralele, fiecare cu o capacitate anuală de 15,75 miliarde de metri cubi. Prima linie furnizează gaze direct către Turcia, în timp ce a doua este destinată livrărilor către Europa de Sud și Sud-Est, inclusiv țări precum Bulgaria, Serbia și Ungaria. TurkStream a fost dezvoltată pentru a diversifica rutele de export ale gazelor rusești, reducând dependența de rutele de tranzit tradiționale și consolidând poziția Rusiei pe piața energetică europeană. (Sarah E. Garding, 2021)

Aceste conducte au fost dezvoltate pentru a diversifica rutele de export ale gazelor rusești, reducând dependența de rutele de tranzit tradiționale și consolidând poziția Rusiei pe piața energetică europeană.

Uniunea Europeană (UE) a adoptat o serie de strategii menite să consolideze securitatea energetică și să faciliteze tranziția către o economie sustenabilă, prin reducerea consumului de energie și diversificarea surselor de aprovizionare. Un obiectiv esențial al acestor măsuri este diminuarea dependenței față de combustibilii fosili importați, în special din state terțe cu risc geopolitic ridicat. În acest sens, UE a încurajat intensificarea utilizării surselor regenerabile de energie, precum energia solară, eoliană, biomasa, energia geotermală și hidroelectrică. Diversificarea surselor urmărește nu doar creșterea rezilienței energetice a Uniunii, ci și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, contribuind astfel la atingerea obiectivelor climatice asumate la nivel european. (Parlamentul European, 2024)

Elementul central al acestei strategii este Planul REPowerEU, lansat în mai 2022, care implică investiții suplimentare estimate la aproximativ 210 miliarde de euro până în 2027. Aceste fonduri vizează în principal accelerarea tranziției către surse regenerabile, creșterea eficienței energetice și diversificarea surselor de aprovizionare.

Uniunea a stabilit obiective ambițioase, printre care atingerea unei ponderi de 45% a energiei din surse regenerabile în consumul final și creșterea producției de biometan la 35 de miliarde de metri cubi anual până în 2030. În paralel, s-au mobilizat fonduri europene pentru dezvoltarea infrastructurii de hidrogen verde, pentru extinderea rețelelor de transport energetic și pentru construirea de terminale GNL, în special în Germania și Țările de Jos. Pe termen scurt, UE a finanțat mecanisme de achiziții comune de gaze și a susținut umplerea instalațiilor de stocare, stabilind un prag minim de 90% pentru lunile de iarnă. Statele membre au oferit sprijin fiscal populației și companiilor prin subvenții, plafonări de preț și reduceri de TVA pentru echipamente eficiente energetic. (Future Energy Leader - România, 2023)

Grafic 6. Depărtarea de Rusia ca principal furnizor de gaze al UE. Sursa: Raport World Energy Council: Efectele Războiului din Ucraina asupra Sectorului Energetic

Graficul cu numărul 6 surprinde clar inversarea tendinței de dependență față de gazul rusesc, în favoarea altor furnizori internaționali. Până în prima parte a anului 2021, ponderea gazului importat din Rusia (linie portocalie) și cea a celorlalți furnizori (linie albastră) s-au menținut relativ apropiate, oscilând în jurul valorii de 50% fiecare. Această perioadă reflectă un echilibru instabil, dar constant în structura importurilor. Începând însă cu trimestrul al treilea din 2021, graficul evidențiază o tendință clară de scădere accelerată a ponderii gazului rusesc, care devine deosebit de abruptă după februarie 2022, momentul declanșării războiului din Ucraina. În contrast, ponderea „altor furnizori” crește considerabil, depășind 70% începând cu vara anului 2022.

În mod evident, conflictul militar a acționat ca factor declanșator pentru o reconfigurare profundă a politicilor energetice europene și pentru accelerarea tranziției spre o aprovizionare diversificată și mai sigură.

Totodată, această schimbare bruscă a surselor de aprovizionare a fost însoțită de o creștere accentuată a prețurilor la energie în majoritatea statelor membre ale UE, alimentată de incertitudinile legate de securitatea energetică, de costurile ridicate ale importurilor de GNL și de dezechilibrele temporare dintre cerere și ofertă. Astfel, tranziția energetică a devenit nu doar o necesitate climatică, ci și un imperativ strategic și economic pentru întreaga Uniune.

GEO (Labels)	2023	2022	2021	2020	2019
Germania	0,0753	0,0476	0,0293	0,0292	0,0278
Spania	0,0776	0,0646	0,0313	0,0277	0,0318
Franța	0,0610	0,0468	0,0325	0,0310	0,0342
Italia	0,0872	0,0754	0,0354	0,0327	0,0366
Polonia	0,0480	0,0430	0,0236	0,0243	0,0274
România	0,0359	0,0634	0,0237	0,0192	0,0204
Moldova	0,0808	0,0745	0,0232	0,0194	0,0210
Bulgaria	0,0538	0,0790	0,0331	0,0177	0,0240

Tabel 1. Evoluția prețului gazelor pentru consumatorii casnici. Sursa: Eurostat

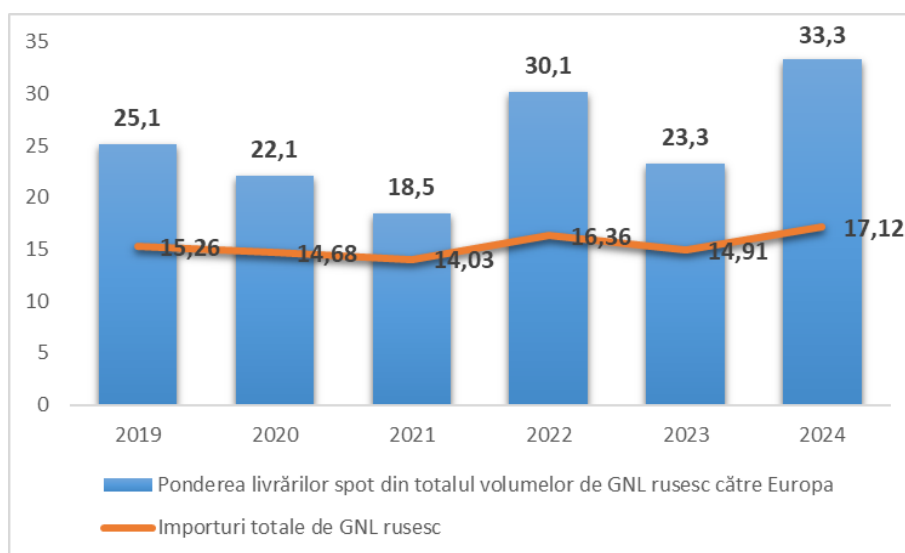
În toate țările analizate, se observă o creștere abruptă a prețurilor începând cu anul 2021, culminând cu valori record în 2022 și 2023, ca urmare a reducerii livrărilor de gaze din Rusia, creșterii cererii post-pandemie și costurilor ridicate de achiziție de gaze lichefiate (GNL). Această divergență între cele două curbe demonstrează eforturile concrete ale Uniunii Europene de a-și

reduce dependența energetică față de Rusia și de a apela la furnizori alternativi, precum Norvegia, SUA (GNL), Algeria și Qatar.

Germania a înregistrat o creștere de peste 2,5 ori a prețului în doar doi ani, de la 0,0293 €/kWh în 2021 la 0,0753 €/kWh în 2023, pe fondul opririi livrărilor prin conducta Nord Stream 1 și al tensiunilor generate de războiul din Ucraina. Italia, cu un preț de 0,0872 €/kWh în 2023, a fost statul cu cel mai ridicat tarif dintre cele analizate, dublu față de nivelul din 2021 (0,0354 €/kWh), ceea ce confirmă vulnerabilitatea sa la importuri și volatilitatea ridicată a pieței. Între 2020 și 2023, prețul gazelor în Spania a crescut de aproape trei ori, de la 0,0277 €/kWh la 0,0776 €/kWh, în timp ce în România a scăzut de la 0,0634 €/kWh în 2022 la 0,0359 €/kWh în 2023, pe fondul producției interne ridicate și al intervențiilor statului.

În schimb, Moldova a fost afectată sever de contextul geopolitic și de disputele cu Gazprom, înregistrând o creștere de peste patru ori a prețului în doar trei ani – de la 0,0194 €/kWh în 2020 la 0,0808 €/kWh în 2023. Bulgaria a urmat o traiectorie asemănătoare, cu un salt de la 0,0177 €/kWh în 2020 la 0,0790 €/kWh în 2022, urmat de o scădere parțială la 0,0538 €/kWh în 2023, explicabilă prin reglementările interne și accesul la surse alternative.

În ciuda reducerii drastice a livrărilor de gaze rusești prin conducte în urma invaziei Ucrainei, Europa a continuat să importe volume considerabile de gaz natural lichefiat (GNL) din Rusia, iar o parte semnificativă a acestora a fost achiziționată de pe piața spot, la prețuri mai volatile și mai ridicate.

Grafic 7. Evoluția importurilor de GNL rusec în Europa și creșterea ponderii achizițiilor spot (2019–2024). Sursa: Financial Times - EU imports record quantities of Russian LNG in 2024

Această dinamică a contribuit la creșterea abruptă a prețurilor la gaze pentru populație, în special în 2022, când consumatorii casnici din țări precum Germania, Italia și Spania au plătit tarife de două până la trei ori mai mari comparativ cu nivelurile din 2020. De exemplu, în Germania, prețul a crescut de la 0,0293 €/kWh în 2021 la 0,0753 €/kWh în 2023, iar în Italia, de la 0,0354 €/kWh la 0,0872 €/kWh în aceeași perioadă.

Creșterea ponderii achizițiilor spot – care au ajuns la peste 30% din totalul importurilor de GNL rusec în 2024 – a amplificat presiunea asupra pieței angro, întrucât aceste tranzacții sunt mai sensibile la șocuri de preț și lipsă de predictibilitate. În consecință, acest model de aprovizionare a fost transferat parțial asupra prețului final suportat de consumatori, contribuind la menținerea unor tarife ridicate și instabile pentru gospodăriile chiar și în 2023, după atenuarea inițială a crizei.

Astfel, dependența persistentă de GNL rusec, în ciuda reducerii fluxurilor prin conducte, s-a transformat într-un canal indirect de influență economică, afectând semnificativ costurile

energiei la nivelul populației și compromițând într-o anumită măsură eforturile declarate de independență energetică ale Uniunii Europene.

Pentru a înțelege mai profund impactul conflictului ruso-ucrainean, este esențială realizarea unor corelații statistice între variabilele economice și sociale relevante, care permit identificarea unor relații de dependență între acestea.

O primă corelație relevantă se evidențiază între PIB-ul Ucrainei și volumul exporturilor, ambele urmând un trend ascendent între 2019 și 2021, perioadă în care PIB-ul a crescut de la 153,88 miliarde dolari la 199,77 miliarde dolari, iar exporturile au atins un vârf de 68,07 miliarde dolari. Începând cu 2022, odată cu declanșarea războiului, se înregistrează o scădere bruscă a ambelor variabile: PIB-ul coboară la 161,99 miliarde dolari, iar exporturile se reduc cu aproximativ 35,2%, ajungând la 44,11 miliarde dolari. În 2023, PIB-ul își revine parțial la 178,76 miliarde dolari, însă exporturile continuă să scadă, atingând 36,18 miliarde dolari. Această evoluție susține existența unei corelații pozitive puternice între cele două variabile, evidențiind faptul că recesiunea economică a fost direct influențată de prăbușirea exporturilor în contextul conflictului armat.

Un alt raport de interdependență se regăsește între nivelul ISD-urilor și performanța economică a Ucrainei. Dacă în 2019, ISD reprezentau 0,7% din totalul investițiilor de capital, acest procent a scăzut constant până la 0,1% în 2021 și a atins un minim de 0,0% în 2022, ca urmare a incertitudinilor geopolitice și a riscurilor asociate conflictului. Chiar și în 2023, ISD s-au menținut la un nivel nesemnificativ (0,1%), în ciuda eforturilor de redresare. În paralel, PIB-ul a urmat un trend descendent, ceea ce indică o corelație pozitivă moderată între fluxurile de investiții externe și creșterea economică, relevând dependența Ucrainei de capitalul străin pentru stimularea dezvoltării economice.

Se mai evidențiază o corelație pozitivă între dependența de gazul rusesc și creșterea prețului gazelor naturale pentru consumatorii casnici. Germania (49% dependență) și Italia (38%) au înregistrat creșteri semnificative ale prețului între 2021 și 2023, ajungând la 0,0753 €/kWh și respectiv 0,0872 €/kWh. În contrast, România, care beneficiază de o autonomie energetică semnificativă (72% din consumul intern este acoperit din producție proprie), a înregistrat o scădere a prețului gazelor, de la 0,0634 €/kWh în 2022 la 0,0359 €/kWh în 2023. Aceste date susțin existența unei corelații pozitive între dependența energetică față de Rusia și creșterea prețurilor, reflectând faptul că vulnerabilitatea în aprovizionare a amplificat presiunile inflaționiste asupra populației în statele europene cele mai expuse.

Un aspect social important corelat cu evoluția conflictului îl constituie fluxurile migratorii. În 2019, Ucraina înregistra un echilibru între emigrație și imigrație (576.032 vs. 554.520 persoane), iar în 2020, pandemia a redus mobilitatea generală. Începând cu 2022, odată cu izbucnirea războiului, s-a constatat o scădere abruptă a emigrației oficiale (175.257 persoane) și o creștere a imigrației (271.983 persoane), trend menținut și în 2023. Această evoluție indică fie o migrație nedeclarată oficial, fie revenirea parțială a unor refugiați, reflectând complexitatea și dificultatea evaluării exacte a mobilității populației în context de criză.

Nu în ultimul rând, poate fi analizată și corelația între dezechilibrul balanței comerciale și alte variabile macroeconomice, precum PIB-ul sau rata investițiilor. În 2021, Ucraina înregistra un deficit comercial de 4,77 miliarde dolari, în timp ce în 2023, acesta a crescut la 27,38 miliarde dolari, ca urmare a scăderii exporturilor și creșterii importurilor (până la 63,56 miliarde dolari). Această tendință a avut implicații directe asupra PIB-ului, afectând sustenabilitatea financiară și presând asupra rezervei valutare a statului. Corelația negativă dintre deficitul comercial și performanța economică este astfel evidentă.

Aceste relații de dependență reflectă impactul sistemic al conflictului din Ucraina, subliniind faptul că destabilizarea geopolitică a avut consecințe directe nu doar asupra securității, ci și asupra echilibrelor economice, energetice și sociale ale regiunii.

Concluzii și recomandări

Analiza de față a evidențiat multiple dimensiuni ale impactului generat de războiul din Ucraina asupra Uniunii Europene, cu accent pe dinamica pieței gazelor naturale, securitatea energetică, stabilitatea economică și costurile sociale. În plan energetic, conflictul a accelerat o reconfigurare majoră a surselor de aprovizionare ale UE. Dacă în perioada de dinaintea invaziei, statele membre importau în medie între 40% și 50% din gazele naturale din Federația Rusă, începând cu 2022 aceste procente au scăzut semnificativ, în paralel cu creșterea importurilor din alte surse – inclusiv Norvegia, Algeria, Qatar și SUA – precum și cu intensificarea producției interne acolo unde a fost posibil.

Una dintre cele mai vizibile consecințe la nivel macroeconomic a fost amplificarea presiunilor inflaționiste, în special în zona euro, unde costurile energiei au fost principalul motor al creșterii prețurilor de consum în perioada 2022–2023. Scumpirea gazelor naturale a influențat în lanț alte sectoare economice, de la industrie și transporturi, până la servicii și consumul gospodăriilor, afectând competitivitatea întreprinderilor europene și reducând puterea de cumpărare a populației. În paralel, creșterea costurilor energetice a accentuat dezechilibrele comerciale ale unor economii dependente de importuri, complicând eforturile de redresare post-pandemie.

De asemenea, șocul inflaționist determinat de creșterea prețurilor la energie a avut un efect regresiv, afectând mai puternic categoriile vulnerabile, cum sunt pensionarii, persoanele singure și familiile numeroase. În unele state membre, au fost necesare intervenții bugetare de urgență pentru acordarea de vouchere, subvenții și compensări tarifare, ceea ce a crescut presiunea asupra deficitelor fiscale și a constrâns spațiul de manevră al politicilor publice.

În contextul crizei energetice generate de conflictul din Ucraina, Uniunea Europeană a fost nevoită să adopte rapid politici coordonate care să asigure atât securitatea aprovizionării, cât și stabilitatea economică și socială. Răspunsul instituțional a vizat, în primul rând, diminuarea dependenței față de sursele tradiționale de energie, prin orientarea către parteneri alternativi și prin dezvoltarea infrastructurii necesare tranziției către un mix energetic mai diversificat. În paralel, au fost mobilizate resurse considerabile pentru extinderea și modernizarea capacităților de transport, interconectare și stocare a gazelor naturale, contribuind la creșterea gradului de pregătire în fața sezonului rece.

Pe plan economic și social, măsurile adoptate au inclus intervenții fiscale și mecanisme de sprijin destinate protejării consumatorilor în fața exploziei prețurilor la energie. Aceste inițiative au fost completate de strategii europene cu impact structural, precum Planul REPowerEU, care integrează obiective ambițioase privind eficiența energetică, extinderea surselor regenerabile și consolidarea autonomiei energetice a Uniunii. Prin mecanisme comune de achiziții și politici de gestionare unitară a stocurilor, UE a urmărit nu doar atenuarea efectelor imediate ale crizei, ci și construirea unei arhitecturi energetice mai reziliente și mai adaptate provocărilor viitoare.

În ciuda acestor măsuri, dependența de importurile de gaze, inclusiv sub formă de gaz natural lichefiat, s-a menținut la un nivel ridicat în unele state, iar volatilitatea prețurilor de pe piața spot a continuat să afecteze echilibrul bugetar și economic al Uniunii. Pe termen mediu și lung, tranziția energetică rămâne o prioritate strategică, dar trebuie corelată cu nevoia de stabilitate macroeconomică, de protecție socială și de menținere a coeziunii economice între statele membre.

În concluzie, conflictul din Ucraina a fost nu doar un catalizator al tranziției energetice, ci și un test de stres pentru coeziunea economică și socială a Uniunii Europene. Provocările generate de criza energetică și economică pot fi transformate în oportunități de consolidare, cu condiția menținerii unui echilibru între competitivitate, sustenabilitate și echitate socială.

Bibliografie

- Balazs R. Sziklai, L. S. K. D. C., 2020. The impact of Nord Stream 2 on the European gas market bargaining positions. *Energy Policy*, Volumul 144.
- Białek-Szwed, O. & Wójciszyn-Wasil, A., 2024. Perspectives of the Narration Concerning the War in Ukraine in Polish Press and Radio Reports (2022–2024). *Polish Political Science Review*, 12(2), p. 52.
- Cioculescu, Ș. F., 2023. Aspecte identitar-istorice relevante pentru conflictul ruso-ucrainean. De la Rusia Kieveană la agresiunea armată din 2022. *Războiul din Ucraina Un conflict regional cu efecte globale*.
- Consiliul Uniunii Europene, 2022. Cum îi ajută UE pe refugiații din Ucraina.
- Consiliul Uniunii Europene, 2024. Refugiații din Ucraina în UE.
- Dorca, C.-L., 2015. Euromaidanul Ucrainean și Efectele Sale. *Carol I National Defence University Publishing House*, I(1), pp. 164-174.
- Duță, P., 2009. Summit-ul NATO nr. 22: București, aprilie 2008. *Institutul Diplomatic Român*, II(2), pp. 280-300.
- Europa-Liberă, 2025. Transcript & context. Disputa Donald Trump - Volodimir Zelenski din Biroul Oval de la Casa Albă. *Europa Liberă România*.
- Foti, K., 2024. Impactul social al migrației: Soluționarea problemelor legate de primirea și integrarea refugiaților ucraineni. *Promoting social cohesion and convergence*.
- Future Energy Leader - România, 2023. Efectele Războiului din Ucraina asupra Sectorului Energetic.
- Halmai, P., 2024. War shock and the economy: Some economic impacts of Russian aggression in Ukraine. *Hungarian Journal of Legal Studies*, pp. 545-559.
- I. Șîșcanu, D. Ș., 2006. Destrămarea U.R.S.S. și Efectele Sale în Spațiul Post – Sovietic. *Analele Științifice ale Universității de stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul*, Volumul II, pp. 63-84.
- Jong, M. d., 2024. Tracing the downfall of the Nord Stream 2 gas pipeline. *WIREs Energy and Environment*, 13(1).
- Matei, G., 2021. Peninsula Crimeea: reduta Federației Ruse pe direcția Marea Neagră – Marea Mediterană. *NFOSFERA - Revista de studii de securitate si Informații pentru Apărare*, XIII(4), pp. 90-103.
- Parlamentul European, 2024. *Politica energetică: principii generale*. [Interactiv] Available at: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/68/politica-energetica-principii-generale>
- Sarah E. Garding, M. R. C. W. J. Z., 2021. TurkStream: Russia's Newest Gas Pipeline to Europe. *Current Politics and Economics of Russia, Eastern and Central Europe*, 36(4), pp. 591-597.
- Voicu, M., 2018. *Matrioska mincinoșilor: Fake news, manipulare, populism*. București: Humanitas.
- Z. Limont, O. K. N. S., 2024. Social Adaptation of Ukrainian Youth Abroad: Opportunities and Limitations. *Wordtune. Your Thoughts, in Words*, pp. 117-121.

Anexa I

ȚĂRI	Producție internă (%)	Import din Rusia (%)	Import din alte țări (%)
Irlanda	30	0	70
Olanda	28	0	72
Finlanda	0	75	25
Estonia	0	12	88
Letonia	0	92	8
Lituania	0	27	73
Polonia	17	50	33
Cehia	0	55	45
Spania	0	0	100
Franța	0	15	85
Germania	0	49	51
Slovacia	0	68	32
Ungaria	15	61	24
România	72	24	4
Italia	0	38	62
Austria	2	86	12
Croația	26	16	58
Slovenia	0	60	40
Bulgaria	0	79	21
Grecia	0	64	36

Tabel 2. Proveniența gazelor naturale în mixul energetic al unor state membre ale Uniunii Europene înainte de izbucnirea conflictului din Ucraina (2021). Sursa: Autor, cu date preluate din Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei -ACER (2021) & Eurostat (2020)

Anexa II

Figură 1. Refugiați din Ucraina care beneficiază de protecție temporară în UE. Sursa: Consiliul Uniunii Europene 9

Anexa III

Grafic 1. Evoluția PIB-ului (2019-2023) în Ucraina. Sursa: Banca Mondială.....	6
Grafic 2. Structura investițiilor de capital, după sursa de finanțare (în procente, 2019-2023). Sursa: Raportul Statistic al Ucrainei 2023	6
Grafic 3. Evoluția exporturilor-importurilor în Ucraina (2019-2023). Sursa: Rapoartele Statistice ale Ucrainei 2019-2023	7
Grafic 4. Numărul de emigranți și imigranți în Ucraina (2019-2023). Sursă: Rapoartele Statistice ale Ucrainei 2019-2023	8
Grafic 5. Proveniența Gazelor Naturale în UE (2020). Sursa: Autor, cu date preluate din Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei -ACER (2021) & Eurostat (2020)	10
Grafic 6. Depărtarea de Rusia ca principal furnizor de gaze al UE. Sursa: Raport World Energy Council: Efectele Războiului din Ucraina asupra Sectorului Energetic.....	12
Grafic 7. Evoluția importurilor de GNL rusec în Europa și creșterea ponderii achizițiilor spot (2019–2024). Sursa: Financial Times - EU imports record quantities of Russian LNG in 2024	13

Anexa IV

Tabel 1. Evoluția prețului gazelor pentru consumatorii casnici. Sursa: Eurostat	12
Tabel 2. Proveniența gazelor naturale în mixul energetic al unor state membre ale Uniunii Europene înainte de izbucnirea conflictului din Ucraina (2021). Sursa: Autor, cu date preluate din Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei -ACER (2021) & Eurostat (2020)	17